

Viitorul e în aventură

Conu' Leonida... la Centrul de Exploatare a Inteligentei - Iasi (regia: Ion Mănzatu)

Din 1992, la Sfântu Gheorghe există un festival de teatru care se ocupă exclusiv de mișcarea teatrală *off* din România. Ce mi se pare deosebit de util, cu privire la Festivalul "Atelier", înființat și condus de Radu Macrinici, este posibilitatea ca el să stimuleze o mișcare, după părerea mea încă slab reprezentată la noi: teatrul experimental, neconvențional în materie de concepție sau/și de spațiu. "Atelier"-ul ar trebui să fie oglinda acestei mișcări. Cum arată ea în anul 2000? Faptul că, din nouă spectacole, patru nu sunt produse de regizori (cu studii) este un simptom. Cu toate că, virtual, el ar ascunde tendința lăudabilă ca altcineva să spună altceva și altcumva, practic, lucrurile stau... altfel. Nu știu cum e prin alte țări, dar, la noi, teatrul alternativ începe să se identifice, pare-se, cu tentativa unor artiști de a evada din mortificarea la care au ajuns instituțiile de stat, rămase fără fonduri și programe manageriale coerente. Teoretic, nu e rău. Totuși, văzând montările unora dintre cei care au încercat... regia cu degetul (de la picior, în cazul lui **Steps** de Horațiu Mihaiu) nu te poți bucura decât de temeritatea proiectelor. Nu diploma lipsește, ci o calitate pe care numai posesorii de talent nativ în domeniu o dețin: *măsura* (a se vedea, drept model, **Nuntă însângărată** după F. Garcia Lorca, pentru știința lui Bocsárdi László, adâncită în facultate și nu deprinsă acolo, de a îmbina aproape perfect cuvântul, dansul, scenografia, muzica; spectacolul a

luat, pe bună dreptate, Marele Premiu). Sigura producție care intră la o atare socoteală este **Steps**. Ea confirmă vocația de regizor a scenografului Mihaiu și mai ales aplecarea lui către zone mai puțin străbătute: în cazul de față, actorii sunt prezenți pe scenă doar de la genunchi în jos. Celelalte montări m-au convins că, pentru a fi pretendent la regia de teatru, bunele intenții și curajul nu sunt suficiente. **Orfeu sau Despre cădere** (Compania "Vava" din București), un spectacol de Vava Ștefănescu, ar fi avut nevoie acută de ochiul unui director de scenă și nu doar de cel propriu, de coregraf, fie el chiar deosebit de sensibil și inventiv. **Însemnări din subterană** după F. M. Dostoievski (Teatrul "Mihai Eminescu" din Botoșani) este opera aproape totală a actorului Vitalie Bichir, care semnează dramatizarea, scenografia, regia. Nu am înțeles o parte din semnele și soluțiile folosite (ce era, de pildă, cu măștile verzi ale personajelor sau cu icniturele pe care actorii le emiteau, pe alocuri), însă nedumerirea mea se ascute mai ales la capitolul scenariu: stângăciile (cred, între altele, că unul dintre personaje este de prisos) pe care le-am remarcat în varianta pentru scenă a textului mă fac să mă întreb de ce nu a fost consultat un filolog sau chiar un dramaturg (unii și-ar dori, sunt sigură, măcar să li se ceară sfatul, dacă nu și piesele). **A'moor** după Murray Schisgal (Teatrul "Andrei Mureșanu" din Sfântu Gheorghe) se datorează dorinței mărturisite a unei

actrițe, Mirela Bucur, de a-și crea singură șansele de manifestare artistică, dacă ele nu o "vizitează". Producția nu e nici mai rea, nici mai bună decât altele. O clipă, însă: oare ce anume i-a lipsit Mirelei Bucur de nu a intuit că decorul, total nefuncțional, mai mult îi va împiedica decât îi va ajuta pe actori? Revin la *măsură*. Te îndeamnă să fii mai selectiv și, când nu te pricepi, să ceri ajutorul. În producerea spectacolului de teatru, cred mai curând în asociațiile de artiști decât în creatorul unic.

Deși întâlnirea anuală de la Sfântu Gheorghe îi este anume dedicată, experimentul nu izbucnește copleșitor, rupând zăgazurile. Poate tocmai pentru că încă se recurge la el de nevoie, nu de amorul artei. Atelier-iștii din România sunt numărabili, cu generozitate, pe degetele a două mâini (e drept, bine că există și ei). Dintre cei care au participat și au fost premiați la "Atelier", cu edițiile lui trecute cu tot, îi pomenesc pe Horațiu Mihaiu (ultimul premiu: pentru **Steps**) și Bogdan Voicu (deși nu prea se mai ocupă cu teatrul). Poate fi adăugat (cu toate că, iertați "jignirea", mi se pare că stilul lui de teatru descinde, mai curând, din realism) Theodor-Cristian Popescu, absent anul acesta din cauza conflictului de la "Nottara". În teatru-dans, compania "Vava" a Vavei Ștefănescu. Mai nou, s-au lansat Theodora Herghelegiu (trei nominalizări pentru **Cum se face...** după Roberto Mazzucco) și Radu Afrim (Premiul pentru cel mai bun regizor, cu **Job**, după Raymond Jean). Iată că șase nume epuizează lista. Să zicem că altele mi-au scăpat. Dar credeți că zece "alternativi" fac o mișcare? Dacă e destul de puternică, poate că da. De aceea am încredere în Festivalul "Atelier": sper că va căpăta atâta greutate încât să ajute, în timp, la dezinhibarea creatorilor de teatru din România, mai ales a noii generații (să nu uităm că, pe lângă festival, Radu Macrinici este și directorul artistic al Atelierului de Creație pentru Studenții de la Academiiile de Artă, de la Arcuș). Tinerii actori, regizori etc. nu vor întârzia să își forțeze spiritul de aventură, mai ales în situația în care li se va plimba pe sub nas un trofeu cu prestigiu, care să anunțe un început de carieră.

Mirona Hărăbor